

Lietuviškosios kaligrafijos tėvas prof. Albertas Gurskas: laimingai gyvenkime Bitės medumi

Ar žinojote? M, T raidės yra vyriškos, C, S – moteriškos? Kaligrafijos niuansai, smagumynai ir grožis buvo pristatyti Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje, kur atidaryta Alberto Gursko kūrybos paroda „Laiškai Lietuvai“. Susirinkusieji ne tik apžiūrėjo ekspoziciją, klausėsi įdomios informacijos apie lietuviškosios kaligrafijos mokyklos kūrėją ir meistrą, bet ir dalyvavo čia pat surengtose dirbtuvėse.

Visą gyvenimą rašo Lietuvai

Kai kuriuos žmones lydi šviesa, kurios neįmanoma nepastebėti. Dar žavu tai, kad jos neužgožia toli gražu ne visada geros gyvenimiškos patirtys, ja nepavargstama dalytis su kitais. Ypač jaunais žmonėmis.

89-erių dailininkas grafikas, kaligrafas profesorius A. Gurskas iki šiol dėsto Vilniaus dailės akademijoje. Šiuo darbu mėgaujasi ir retkarčiais patiria iššūkių (su šiais sėkmingai susitvarko), kurių vis pamėtėja studentai.

Jo kolega profesorius Jonas Gudmonas, su kuriuo sieja ir 30 metų draugystė, įsitikinęs: A. Gurskas tekstus Lietuvai rašo visą gyvenimą visa savo kūryba – piešiniais, plakatais, ekslibrisais, medaliais, logotipais (Lietuvos nacionalinės filharmonijos, Vilniaus universiteto ir kt.), metodinėmis knygomis, pirmuoju lituanistiniu kompiuteriniu šriftu „Palemonas“.

„Tai didžiulė brangenybė mūsų kultūrai ir išliekamoji vertė“, – tvirtina J. Gudmonas.

Į dvasinius dalykus

„Klausydamasis radijo, žiūrėdamas televiziją pastebiu, kad dabar akcentuojamos materialinės vertybės: daiktai, butai, namai, automobiliai, pinigai. Bet mes juk turime puikių pavyzdžių – tarkim, Gabrielę Petkevičaitę-Bitę (ką tik perskaičiau jos „Karo metų dienoraščio“ pirmąją dalį). Net ir tragiškomis sąlygomis ji galvojo apie kitus. Rūpinosi tais, kam reikėjo pagalbos. Tikiu, kad galvojimas apie kitus įkvepia, uždega. Kaip ir asmenybės, kurios budina, kalba apie dvasinius dalykus. Taip ir atsirado kaligrafijos darbų serija „Laiškai Lietuvai“. Joje – taip apipavidalintos garsių, man svarbių žmonių, tautos vedlių mintys, citatos“, – sako A. Gurskas.

Medžiagos projektui autorius dažniausiai randa skaitydamas, ypač jų kūrinius.

„Randu sakinį, kuris, mano supratimu, atspindi visą to žmogaus asmenybę. Pasibraukiu. Išsisaugau. Užrašau kaligrafiškai. Ir taip, forma čia kur kas mažiau svarbi turinys – frazė, mintis“, – pasakoja A. Gurskas.

Lietuviškosios kaligrafijos tėvas prof. Albertas Gurskas: laimingai gyvenkime Bitės medumi

„Ne visai sutikčiau. Alberto darbai svarbūs ir turinio, ir raiškos požiūriu. Pagal juos galima mokyti būsimuosius menininkus. Čia atsiskleidžia dėsningumai, taisyklės, jausmas, nėra klaidų. Dalykai, kurių mokome studentus – kompozicija, nuotaika – ramu, ekspresyvu, kontrastai, mastelis, niuansai. Juk gerą mintį visada galima sugadinti blogu įgyvendinimu“, – įsitikinęs J. Gudmonas.

Tai, kas aktualu visada

Bibliotekoje pristatytuose „Laiškuose Lietuvai“ – dvasininkų, mokslo žmonių, rašytojų, filosofų ir kt. tekstai. Ričardo Doveikos, G. Petkevičaitės-Bitės, Sigitos Parulskio, Rimvydo Stankevičiaus, Vytauto Mačernio, Vydūno, Renatos Šerelytės, prof. Petro Aleksandravičiaus ir kt.

Aktualūs bet kuriuo bet kurios šalies istorijos tarpsniu.

„Vargas tautai, nesugebančiai atpažinti, apginti ir išsirinkti sau vertų vadų“ (Algirdas Patackas).

„Jokia idėja, joks paminklas, jokia bažnyčia ant žemės nestovės, jei ji pirmiausia nestovės mūsų širdyse“ (R. Stankevičius).

„Atimk iš tautos istoriją, jos asmenybes suniekink, ir tauta išsigims“ (G. Petkevičaitė-Bitė).

„Turbūt visi matome, kokios diskusijos vyksta dėl Salomėjos Nėries, Justino Marcinkevičiaus, mokyklų, gatvių vardų“, – liūdnai konstatuoja A. Gurskas.

„Laiškai Lietuvai“ – it gyvas organizmas, mat yra nuolat pildomas. Naujausias meistro darbas – kaligrafinė pernai anapilin išėjusios etnomuzikologės Zitos Kelmickaitės citata.

Likimas

Kaligrafija – A. Gursko likimas.

„Visada norėjau būti mokytoju, o šis turi žinoti dailę. Tačiau tėvai buvo tremtiniai, todėl aukštoji mokykla tuomet man buvo nepasiekiamas. Todėl pasirinkau matininkų kursą. Ten prireikė kaligrafiško šrifto, ir mokytojas vis liepdavo rašyti ant lentos. Paskui – žemėtvarkos projektavimo institutas, rašinėdavau adresus. Atlyginimai nebuvo dideli, dailininkai ieškodavo papildomo uždarbio, piešdavo plakatus. Kartą naktį manęs paprašė užrašyti. Padariau. Kolegai labai patiko ir mane pasiūlė televizijai. Jiems prašymą priimti į darbą parašiau kaligrafiškai – ir mane įdarbino. Čia kūriau vinjetes ir kt. Paskui jau atsirado

Lietuviškosios kaligrafijos tėvas prof. Albertas Gurskas: laimingai
gyvenkime Bitės medumi

galimybė studijuoti Lietuvos dailės institute. Dirbau ir mokiausi“, – prisimena A. Gurskas.

Misija atlikta

„Man visada norėjosi pagerbti G. Petkevičaitę-Bitę. Kaip gera, kad mano „Laiškai Lietuvai“ keliauja po Panevėžio regioną. Naujamiestis, dabar ši biblioteka. Be to, kiek anksčiau parodą pamatė Juozo Balčikonio gimnazijos auklėtiniai – jaunimas. Vadinasi, misija atlikta. Laimingai gyvenkime Bitės medumi“, – šypsosi parodos autorius.

A.Gurskas – grafikas, plakatų kūrėjas, kaligrafijos meistras, lietuviškosios kaligrafijos mokyklos kūrėjas, profesorius, dailės pedagogas. Kuria taikomąją grafiką: plakatus, medalius, logotipus (Lietuvos nacionalinės filharmonijos, Pirmojo Lietuvos Statuto, Mokslo ir enciklopedijų leidybos instituto ir kt.). Apipavidalino apie 40 knygų, sukūrė ekslibrisų, su bendraminčiais – pirmąjį lituanistinį kompiuterinį šriftą „Palemonas“, yra paskelbęs tris šrifto ir kaligrafijos menui skirtas knygas. Dalyvauja parodose Lietuvoje ir užsienyje, jo kūrinių įsigijęs Lietuvos nacionalinis dailės muziejus. Vyriausybės kultūros ir meno premijos laureatas.

A.Gursko kaligrafijos parodą „Laiškai Lietuvai“ kviečiame apžiūrėti iki balandžio 30 dienos.

Asta Sarapienė

Komunikacijos specialistė

